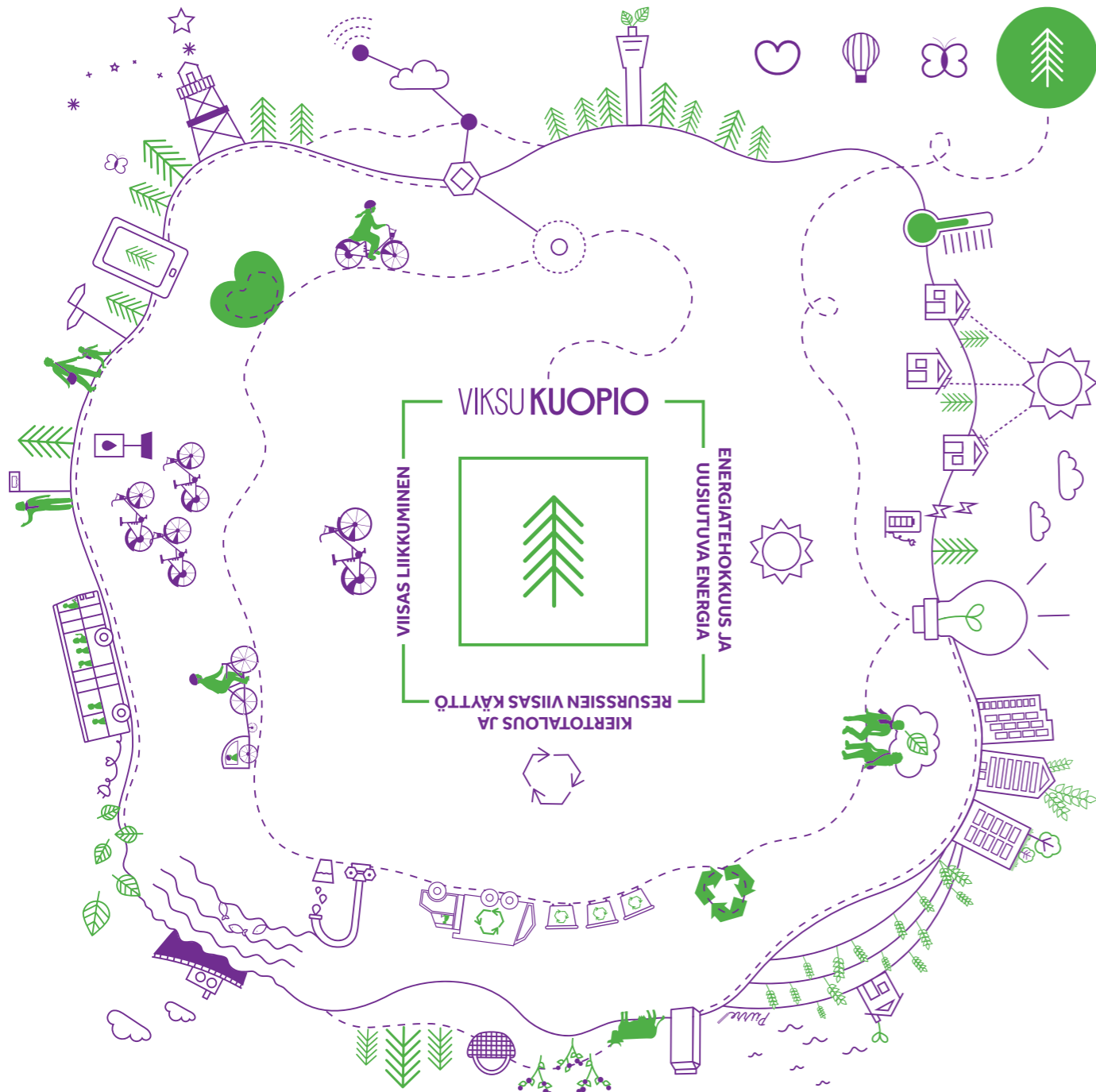


Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Kuopiossa



KUOPIO



KierRe-hankkeen päätavoitteena oli tuoda resurssiviisaus osaksi kuntien päätöksentekoa ja toimintaa, kokeilla uusia toimintamalleja ja edistää kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttamista kunnissa.

Tuloksia:

- Hankkeen kautta kunnissa on tunnustettu entistä paremmin se, mitä kiertotalous, resurssiviisaus tai ilmastotyö voivat olla ja mitä hyötyä ne voivat tuoda.
- Hanke on yhdistänyt poikkihallinnollisia toimijoita sekä sidosryhmiä niin tapaamisiin kuin erilaisiin tapahtumiinkin kiertotalouden ja resurssiviisauden teemojen parissa. Resurssiviisaus ja kiertotalous ovat poikkihallinnollisia kokonaisuuksia, joiden edistämiseksi kaikilla toimialoilla on oma roolinsa.
- KierRe-hankkeen myötävaikutuksesta useat eri yksiköt ovat ryhtyneet miettimään, miten kiertotalous ja resurssiviisaus voitaisiin huomioida paremmin omassa toiminnassa ja palveluissa.
- Hankkeen aikana toteutettiin vuosittain useita eri kampanjoita ja tapahtumia yhteistyössä eri hankkeiden ja sidosryhmien kanssa.

Kuopiossa resurssiviisaus on viety osaksi päätöksentekoa ja talousarviota

Kuopiossa KierRe-hanke vastasi Kuopion resurssiviisausohjelman laatimisesta vuoden 2017 aikana. Resurssiviisausohjelman laatiminen tehtiin samaan aikaan kuin kaupunki uudisti strategiansa, jossa yhdeksi päätavoitteeksi nousi Resurssiviisas Kuopio. Resurssiviisausohjelma hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2017 ja se toimii strategian resurssiviisaus-tavoitteen toteuttamisohjelmalla.

Kuopion resurssiviisausohjelma sisältää kuusi eri teemaa, tavoitteet vuoteen 2030 ja teemakohtaiset visiot vuodelle 2050. Kuopion resurssiviisausohjelman teemat ovat energiantuotanto ja -kulutus, liikkuminen ja yhdyskuntarakenne, kulutus ja materiaalikierrat, ruoan tuotanto ja kulutus, veden käyttö ja luonnonvedet sekä hyvinvointia luonnosta. Ohjelman laadintaan osallistui useita eri kaupunkiorganisaation yksilöitä ja toimialoja sekä konsernin yhtiöitä ja liikelaitoksia. Lisäksi ohjelman tekoon osallistui paikallisia tutkimus- ja oppilaitoksia sekä yrityksiä ja järjestöjä. Ohjelman toteutumista seurataan ja ohjataan monialaisessa ohjausryhmässä ja seurantatiedot kootaan vuosittain myös kaupunginhallitukselle.

Kuntien työ resurssiviisauden tavoitteiden saavuttamiseksi jatkuu edelleen. Hankkeen aikana tehdyt selvitykset, kuten uusiutuvan energian kuntakatselmukset ja kiertotalousselvitykset, antavat hyödyllistä tietoa kuntien jatkotoimia varten.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa (KierRe)

Toteuttajat: Navitas Kehitys Oy (hallinnointi), Kuopion ja Iisalmen kaupungit, ProAgria Pohjois-Savo sekä Siilinjärven ja Joroisten kunnat ajalla 1.8.2018–30.9.2019

Rahoitus: Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto (EAKR 75 %). Rahoitus: 1,6 milj. €, Kuopion osuus 344 000 €.

Toteutusaika: 1.10.2016–30.9.2019

Esiselvitys Kuopion seudun kiertotalouden potentiaalista (2017)

Painopistealueet resurssiviisauden ja kiertotalouden tavoitteille ja toimenpiteille sekä osa-alueet, joilla kiertotalouden vaikuttavuus on kaikista suurinta. Selvityksissä tarkasteltiin toimia, joilla kaupunki voi edesauttaa kiertotalouteen siirtymistä ja mitkä ovat kaupungin mahdollisuudet hallinnollisena toimijana ja organisaationa kiertotalouteen siirryttäessä.

Kuopion uusiutuvan energian kuntakatselmus (2018)

Katselmuksen avulla saatiin perustietoa kunnan energian käytöstä ja kartoitettiin uusiutuvan energian taloudellisesti kannattavat lisäämismahdollisuudet. Katselmuksen johdosta Kuopion Tilakeskus päätyi vaihtamaan kaikkien keskeisen kaupunkialueen kaukolämpökohteiden sopimukset Kuopion Energia Oy:n Puulämpöön. Tämä puolittaa Kuopion kaupungin oman toiminnan laskennalliset CO²-päästöt.

Savilahden jätehuollon palvelumuotoilu -selvitys (2018)

Toteutettu yhteistyössä Savilahden smarteimmat ratkaisut (Smara) ja Savilahti-projektin kanssa

Tavoitteena oli etsiä parhaat ratkaisut käyttäjälähtöisesti siten, että Savilahteen suunniteltu korttelikohtainen syväkeräysjärjestelmä olisi mahdollisimman vaivaton ja helppo käyttäjille. Palvelumuotoiluselvityksen ratkaisut ovat hyödynnettävissä kaikkialla Suomessa, erityisesti korttelikohtaisia järjestelmiä käyttävillä alueilla.

Tahkon kestävän matkailun tavoitteet (2019)

Työssä laadittiin yhteistyössä Tahkon alueen keskeisten toimijoiden kanssa kestävän matkailun tavoitteet Tahkon alueelle ja luotiin Tahkon oma sitoumus ja tahtotila kestävän matkailun edistämiseksi. Työ toimii aloituksena tulevalle kehitystyölle ja sitouttaa alueen toimijat toteuttamaan resurssiviisautta ja kestävä matkailua alueella.

Esiselvitys Kuopion jätteettömyyteen tähtävistä toimenpiteistä (2019)

Kuopio hyväksyttiin mukaan Circwaste - Kiertotalouden edelläkävijäkuntaverkostoon 2017. Samalla kaupunki sitoutui valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteisiin: kaupungissa kierrätetään vähintään 55 prosenttia yhdyskuntajätteistä, hyödynnetään materiaalina vähintään 70 prosenttia rakennus- ja purkujätteistä sekä vähennetään jätemäärää vuoteen 2020 mennessä vuoden 2000 tasolle. KierRe-hanke teetti selvityksen Kuopion nykytilasta ja keinoista, joiden avulla kaupunki saavuttaa tavoitteet.



"Yhteistyössä on voimaa: hankkeessa mukana olevat tahot ovat onnistuneet edistämään kiertotaloutta yhteistyön voimin. Ilman toisen kunnan esimerkkiä asiat eivät välttämättä etene. Myös maakunnan sisäinen yhteistyö on parantunut hankkeen myötä."

"Tarvitaan uusia rohkeita ideoita ja kokeiluja, jotta toimintaa voidaan kehittää kaupungeissa. KierRe-hanke on sen mahdollistanut ja käyttöön on jäänyt useita toimintatapoja kokeiluista."

"Yksi parhaista asioista on ollut laaja erilaisten toimijoiden ja toimialojen herättely, innostaminen ja sitouttaminen. Asiantuntijuutta on pystytty hyödyntämään yhteiseksi hyväksi – koko maakunnan kiertotalousratkaisujen toteuttamiseksi."



Kiertotalouden kokeilut asukkaiden ja yhteisöjen kanssa

KAUPUNKIVILJELY INNOSTI JA TUOTTI SATOA KUOPIOSSA

Kesän 2018 aikana Inkilämäen Tätilässä asukkaat saivat nauttia kaupunkiviljelyn oppeja ja satoa. Viljeltyt lajit olivat yleisiä kotipuutarhoissa viljeltäviä lajeja, mutta joukossa oli myös erikoisempia kasveja. Kesän aikana järjestettiin kaikille avoimia kaupunkiviljelyneuvontatilaisuuksia. Kaupunkiviljely oli avoin kaikille ja siihen sai vapaasti käydä kuka tahansa tutustumassa.

Kokeilussa saatiin myönteisiä tuloksia yhteisöllisen kaupunkiviljelyidean käytännön toteutuksesta ja soveltuvuudesta kaupunkiympäristöön. Kokeilussa saatiin myönteisiä tuloksia yhteisöllisen kaupunkiviljelyn käytännön toteutuksesta ja soveltuvuudesta kaupunkiympäristöön. Asukkaat olivat kiinnostuneita kokeilusta, resurssiviisaista menetelmistä ja neuvoista. Kiertotalouden edistäminen tuli osaksi monen arkipäivää. Kokeilu sai myös paljon mediahuomiota.

Toteuttaja: Savon Martat ry yhteistyössä Kuopion Puutarhaseura r.y., Hyötykasviyhdistyksen Kuopion alueosasto ja Itä-Puijon asukasyhdistys ry.

Toteutusaika: huhti-lokaku 2018.

LAJITTELUMAHDOLLISUUKSIEN PARANTAMINEN SUURTAPAHTUMISSA

Kuopion raviradan alueelle suunniteltiin käyttäjäystävälliset jättepisteet ja parannettiin yleisön ja alueen toimijoiden mahdollisuuksia lajitella jätteet. Ennen raviradalla kaikki meni sekajätteen joukkoon. Kokeilun aikana raviradan varikkoalueelle rakennettiin jätekatos, josta löytyy jätteastiat paperille, metallille, lasille, kartongille, biojätteelle ja sekajätteelle. Lisäksi kokeilun aikana raviradan yleisötiloihin suunniteltiin käyttäjäystävälliset lajitteluastiat. Nyt yleisön on mahdollista lajitella paperit ja pullot, joita tapahtumien aikana on katsottu syntyvän eniten.

Lajittelumahdollisuuksien parantuminen lisää merkittävästi ympäristön siisteyttä, tuo taloudellisia säästöjä ja viestii raviradan alueen toimijoille ja yleisölle ympäristövastuusta. Kuopion raviradalla vieraillee eri tapahtumassa vuosittain noin 100 000 henkilöä, joten vaikutus on suuri. Suunnitteilla on järjestää teemaravit, joissa esitellään tarkemmin raviradan ympäristötekoja ja annetaan tapahtuman yleisölle vinkkejä, joilla he voivat itse toimia resurssiviisaasti kotonaan ja omilla talleillaan.

Toteuttaja: Kuopion Ravirata Oy
Toteutusaika: huhti-lokaku 2018.

KIERRÄTYKSEN PARANTAMINEN PELILLISTÄMISEN KEINAIN

Kuopiossa järjestettiin pilotti, jossa kokeiltiin kannustaako mobiilipeli parempaan jätteiden lajitteluun asuinkiinteistöllä. Kyselyn vastausten perusteella *Ketun kierrätys* -peli kannusti asukkaita kierrättämään jätteet paremmin. Biojätteen kierrättäminen oli lisääntynyt 76 %:sta 97 %:iin. Myös muovien kierrättäminen pilotin ansiosta huomattavasti enemmän: 84 % vastaajista kierrättää nyt muovien, kun ennen pilottia niin teki vain 25 %. Kyselyyn vastasi 29 asukasta (12 %). Peli laitoi myös asukkaat miettimään omaa kierrättämistään, kuten yksi kyselyyn vastannut totesi: "Ainakin minut se sai valveentumaan jätteeni määrästä ja siitä, miten voin parantaa kierrättämistäni".

Peli suunniteltiin 48 tuntia kestäneessä *3R Game Jam* -tapahtumassa elokuussa. Monien ideoiden joukosta voittajaksi valittiin *Ketun kierrätys* -peli. Se on yhteisöllinen mobiilipeli, joka kannustaa tarkkailemaan omaa kierrätystä, ja jossa pelaajat kisailevat keskenään kierrätyksen laadusta ja määrästä.

Asukkaat saivat ladata mobiilipelin ja pitivät sen avulla kirjaa kierrättämisestään. Pelin avulla sai myös tietoa siitä, miten mikäkin jäte tulee kierrättää. Pelaajat keräsivät kierrättämisestä pisteitä ja kahden viikon välein palkittiin 20 ahkerinta kierrättäjää. Palkinnoksi sai valita 10 euron arvoisen joukkoliikenteen latauslipun, liikunta- tai kulttuurilippuja.

Peliä testattiin opiskelija-asuintaloissa Puijonlaakossa kolmen kuukauden ajan. 250 asukkaasta lähes 90 % latusi sovelluksen. Päivittäin sovelluksella oli kolmisenkymmentä eri käyttäjää. Suosituin palkinto pelaajien keskuudessa oli 10 euron joukkoliikenteen latauslippu. Asukkaille järjestettiin kysely, jolla selvitettiin, onko mobiilipeli vaikuttanut siihen, miten he kierrättävät.

Toteuttajat: Savilahden *smarteimmat ratkaisut (SmaRa)* ja Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa (*KierRe*) -hankkeet yhteistyössä Jättekukon, Kuopaksen ja Savonian kanssa.

Toteutusaika: elo-joulukuu 2018.

